

Dnro
H1674/01.02.01/2021**Valvontaosasto**
OHJAS
Kansainväliset asiat
Jussi Hulkkonen

10.06.2021

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Hallintovaliokunta perjantai 11.06.2021 klo 11.40 / E 63/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta EU:n järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiaksi 2021-2025

Suomen kanta on laadittu selkeästi ja siihen on nostettu myös Tullin näkemyksen mukaan keskeisimmät kysymykset järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi.

Strategiassa on hyvin korostettu rikollisten ilmiöiden ennakkointia ja uhka-arvioiden merkitystä. Viranomaisten toiminnan tulee keskittyä entistä enemmän repressiivisten toimien sijasta rikollisuuden ennakkointiin ja torjuntaan.

Kansainvälisten kumppanuuksien merkitys Suomen kannassa on otettu hyvin esiin. EU:n omien organisaatioiden lisäksi on mainittu erikseen Interpol, minkä yhteydessä olisi tärkeää myös ottaa huomioon Maailman Tullijärjestön WCO:n rooli rikollisuuden torjunnassa, mikä on viimeksi korostunut erityisesti korona –pandemian aikana kehittyneen rikollisuuden torjunnassa. Organisaatioiden lisäksi kannassa olisi hyvä myös korostaa lainvalvontaviranomaisten ja yksityisen sektorin yhteistyötä, millä on erityinen tarve juuri järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Suomi on lainvalvonnassa esimerkillisesti kehittänyt moniviranomaisyhteistyötä PTR –viranomaisten kesken. Suomen kannassa on aivan oikein todettu, että strategiassa sillä tulisi olla suurempi painoarvo. Moniviranomaisyhteistyö oli selkeästi esillä myös Suomen puheenjohtajuuskaudella, mikä näkyi esimerkiksi konkreettisesti tulliviranomaisten ja Europolin yhteistyön kehittämisessä ja tulliviranomaisten kannustamisessa EMPACT –yhteistyöhön muiden lainvalvontaviranomaisten kanssa.

Yhteistyön esteitä rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa voidaan osin vähentää harmonisoimalla säännöstöä ja karsimalla päällekkäisyyksiä, mutta tämä tulisi tehdä laadukkaiden arviointien pohjalta, ettei hävitetä instrumentteja tai yhteistyömalleja, jotka ovat nyt toimivia. Arvioinneissa on otettava huomioon myös eri viranomaisten erityispiirteet ja niistä johtuvat tarpeet samoin kuin alueelliset erityispiirteet.

Biometristen tietojen ja tekoälyn käyttöönottoon liittyy useita tietosuojaan liittyviä haasteita, mutta niiden sääntelyssä tulee olla tavoitteena myös viranomaisten toimintakyvykkyys ja sisäisen turvallisuuden suojaaminen. Kuten Suomen kannassa

Dnro
H1674/01.02.01/2021**Valvontaosasto**
OHJAS
Kansainväliset asiat
Jussi Hulkkonen

10.06.2021

todetaan, henkilötietojen käyttötarkoitus tulee olla selkeästi säädetty kaikessa mihin liittyy tietosuojakysymyksiä.

Matkustajatietojen hyödyntäminen on keskeinen osa Tullin kohdevalintaa ja rikostorjuntaa. PNR-direktiivin lisäksi Tulli näkeekin tärkeänä, että viranomaisten eri tarpeet tulee voida säätää myös kansallisesti, jotta sen toimintamahdollisuudet eivät heikenny. Matkustajatiedoilla ja ennakoivalla toiminnalla on suuri merkitys myös liikenteen sujuvuudelle ja ihmisten vapaalle liikkumiselle.

Tietojärjestelmien yhteiskäyttöisyys ja yhteistoimivuus olivat myös Tullin keskeisiä kehitystavoitteita Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella ja on myös EU:n tulliliiton lyhyen aikavälin tavoitteista yksi jäsenvaltioiden hyväksymistä keskeisistä prioriteeteista. Tullien osalta on nostettu keskusteluun myös EU tulleilla oleva riskianalyysidata, jonka hyödyntämistä tulee edistää sisäisen turvallisuuden parantamiseksi.

Tulli näkee EMPACT –toiminnan ottamisen osaksi lainsäädäntökehystä samoin kuin Suomen kannassa on todettu. Vastaaviin ongelmiin voidaan törmätä myös aiemmin mainitun EU:n poliisiyhteistyön säännösten kehittämisessä.

Korruption, veronkierron ja harmaan talouden torjunnan osalta Suomen kannassa olisi hyvä tuoda esiin myös OLAF:n toiminnan merkitys. Se on olennainen osa komission kamppailua tällä alueella, ja sillä tulee olemaan jatkossakin tärkeä rooli tämän alueen rikollisuuden paljastamisessa.

Rahanpesun selvittelykeskuksen lisäksi tulee rahanpesun torjunnassa olemaan merkittävä apuväline Tullin kehittämä tilirekisterihanke, jolla parannetaan mm. pankkien ja muiden rahalaitosten asiakkaiden tunnistettavuutta. Järjestäytyneen rikollisuuden keskeisin motiivi on raha, ja siksi Tulli näkee eräänä keskeisimpänä strategian tavoitteena rahanpesun torjunnan rinnalla tehokkaan rikoshyödyn takaisin saamisen.

Pandemian aikana on entisestään korostunut rikollisuuden siirtyminen verkkoon. Matkustajaliikenteen hiivuttua murto-osaan aiemmasta laiton maahantuonti on siirtynyt tavaraliikenteeseen ja sen kauppa entistä voimakkaammin verkkoon, ja siksi myös todistusaineisto on yhä enemmän digitaalisessa muodossa. Verkossa tapahtuvan rikollisuuden paljastaminen, tutkiminen ja rikoshyödyn löytäminen vaativat uudenlaista tekniikkaa ja menetelmiä. Olisi tärkeää jäsenmaiden tueksi tarvitaan EU tason ratkaisuja ja Europolin vahvaa osaamista.

Verkoissa tapahtuvan rikollisuuden torjunta vaatii myös koulutusta, jota esimerkiksi CEPOL voi hyvinkin antaa kaikille lainvalvontaviranomaisille. Tämä osaltaan parantaisi myös viranomaisten käyttämän tekniikan ja taktiikan yhtenäisyyttä.

Jussi Hulkkonen
Tulliylitarkastaja